

D ů v o d y:

U jmění nadačního jsou podle § 646 obč. zák. toliko užítky určeny k účelům tam uvedeným, kdežto zůstavitelkou bylo jmění věnováno k tomu účelu, aby bylo vynaloženo ke zřízení nové fary; toto jmění tvoří tudíž samostatný fond, který spotřebován býti má ke zřízení nové fary, tedy k ustavení farní obce. Farní obec tvoří podle § 35 zákona ze 7. května 1874 čís. 50 ř. zák. veškeří ve farním okrsku bydlicí katolíci téhož obřadu a podle § 20 cit. zák. přísluší výhradně biskupům, aby se schválením státním farní okrsky změnili nebo fary zřídili, dělili nebo spojili; jmění věnovaného závětí na zřízení nové fary může tudíž býti použito jen církví a jen k tomuto církevnímu účelu, pročež toto účelové jmění je nadačním fondem církevním. Toto jmění arci právě pro svůj účel zachovává svou samostatnost a je právním subjektem a také knihovním vlastníkem, ale tomu je tak i u jiných fondů, ústavů a nadací, jež byly k účelům kultu, vyučování a dobročinnosti určeny a ve smyslu čl. 15 stát. zákl. zákona ze dne 21. prosince 1867, čís. 142 ř. zák. v držbě a užívání církve ponechány. Tento fond je jměním účelovým jako jiné jmění církvi k určitému účelu věnované a proto správa jeho byla ve srozumění s místodržitelstvím převzata biskupským ordinariátem pokud se týče správou jmění filiálního kostela, u něhož nová farnost zřízena býti má, a proto tato správa a účtování vede se odděleně od ostatního jmění církevního. Takové účelové jmění náleží ke jmění církevnímu, důsledkem čehož pozemky k tomuto církevnímu fondu patřící mohou býti ve smyslu § 1 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. a čl. I. zák. ze dne 15. dubna 1920, čís. 311 sb. z. a n. jako nemovitosti církevní požadovány. V onom zákoně jsou pozemky církevní a nadační uvedeny bez jakéhokoliv obmezení a v cit. doplňujícím zákoně příkladem: pozemky kostelní, zádušní, farní, obroční a pod. není vyjmenování nemovitostí církevních vyčerpáno, takže není důvodu, aby nemovitosti samostatného fondu církevního nebyly pokládány za nemovitosti církevní. Nelze proto souhlasiti s odchýlným názorem soudu rekursního, který přehlíží, že také účelové jmění (fond) může býti jměním církevním.

Čís. 718.

Prodávatel, jenž pro vzestup cen odepřel plnění, nemůže uplatňovati, že poskytnutá mu dodatečná lhůta k plnění byla nepřiměřeně krátkou.

Bylo-li prodávateli objektivně nemožno, v dodatečné lhůtě ku plnění zboží dodati, ocitá se v prodlení teprve dnem, kdy mu dodati bylo možno. Abstraktní škoda vypočítává se pak dle rozdílu mezi ujednanou cenou a tržní cenou v době, kdy ocitl se prodávatel v prodlení.

(Rozh. ze dne 19. října 1920, Rv II 163/20.)

Sporné strany uzavřely kupní smlouvu na několik vagonů dříví, jež měl žalovaný dodati do konce roku 1917. Dodací lhůta byla několikrát prodloužena, posléze do 1. února 1919 s pohrůžkou, že žalobkyně se bude jinde krýti. Když žalovaný ani v této lhůtě nesplnil, žaloval kupitel o náhradu abstraktní škody. Procesní soud první stolice žalobu za-

mítl v podstatě z toho důvodu, že žalobkyně neoznámila žalovanému přesně, čeho se bude na něm domáhati, nesplní-li smlouvu. Odvolací soud žalobě vyhověl. Důvody: Nesporno jest, že podle původní úmluvy mělo zboží býti dodáno do konce r. 1907 a že se tak nestalo. Dopisem ze dne 9. února 1918 žádala žalobkyně splnění smlouvy do 1. června 1918. Na to odpověděl žalovaný 11. února 1918, že se vynasnaží, aby dodal co nejdříve, že se však termínem vázati nemůže, a žalobkyně se podle dopisu ze dne 15. února 1918 tímto jeho prohlášením spokojila. Dopisem ze dne 20. září 1918 oznámil pak žalovaný žalobkyni, že v září dodá 1—2 vagony a zbytek v říjnu a listopadu. V tomto posléze uvedeném dopisu není pouze řeč o jednotlivých vagoncích, jak za to má mylně soud první stolice, nýbrž o zbytku dodávky. Mělo tudíž všechno zboží býti dodáno do listopadu 1918. Tím, že i tato lhůta marně prošla, nestal se ovšem žalovaný ještě liknavým, pak-li beze své viny nedodal zboží včas. On tvrdí, že pro vnější nezaviněné překážky nemohl ani v původně ujednané ani v prodloužené lhůtě dosti prken vyráběti a že proto také nemohl dostáti své povinnosti k dodání. Nově objednaný rám k pile byl prý teprve v prosinci 1917 v činnost uveden, ač měl býti postaven již v březnu 1917, v dubnu 1918 byl prý pokažen motor a po 6 týdnů nebylo možno pracovati, začátkem června 1918 bylo od elektrárny obmezeno dodávání elektrického proudu, následkem čehož mohl pracovati jen 4 až 5 hodin denně a v tu dobu musil výhradně vyráběti pro vojsko, takže více nemohl žalobkyni dodati než co dodal, po státním převratu pak v říjnu 1918 rozutekly se mu pracovní síly, které mu byly přikázány vojenskou správou, dovoz surového materiálu se stal nemožným a podnik jeho byl zastaven. Žalobkyně připustila, že žalovaný měl takové obtíže s postavením rámu, dodávkou elektrického proudu a s pracovními silami a že měl také dodávky pro vojsko. Pokud tudíž žalovanému v této době pro uvedené jím nezaviněné překážky bylo nemožno smlouvu splniti, nebyl v prodlení a nemohla mu pro dobu, pokud ony překážky trvaly, s právním účinkem ani býti dána dodatečná lhůta k plnění ani nemohlo jemu účinně podle čl. 356 obch. zák. býti oznámeno, že žalobkyně žádá místo splnění smlouvy náhradu škody pro nesplnění. Pro posouzení, bylo-li žalovanému řádně oznámeno, že žalobkyně bude žádati náhradu pro nesplnění, nepřichází tudíž vůbec v úvahu dopis žalobkyně ze dne 9. února 1918, v němž žádá splnění do 1. června 1918 a žalovanému oznamuje, pak-li by nedostal úpině do této lhůty své povinnosti dodací, že by se musela na jeho útraty krýti a učiniti ho odpovědna za škodu, jí tím povstalou. Podle tvrzení žalobkyně vyzvala však dopisem ze dne 24. prosince 1918 žalovaného, aby splnil smlouvu do 1. února 1919. Toto tvrzení má soud odvolací za pravdivé, poněvadž z odpovědi žalovaného ze dne 2. ledna 1919 vychází, že mu bylo žalobkyní dopsáno 24. prosince 1918, a ve sporu nepopřel, že žalobkyně tímto dopisem žádala za dodání do 1. února 1919. Žalovaný nenamítá, že by tato lhůta byla nepřiměřenou a z jeho odpovědi ze dne 2. ledna 1919 jest i patrné, že tehdy již nebylo zevních překážek, které by mu byly splnění smlouvy znemožnily, neboť píše, že již 14 dní, t. j. tedy asi od polovice prosince 1918 zase pracuje na své pile, že povozníci začínají s dovážkou kulatiny a že jí má na nádražích. Namítá jen, že jest mu hospodářsky nemožno smlouvu splniti, že nyní za ceny v roce 1917 ujednané dodávati nemůže, poněvadž ho nyní materiál bez výdělku stojí 240 K a že

bude moci žalobkyni za ujednané ceny dodatí teprve, až budou poměry takové, jaké byly v době uzavěrky. Také ve sporu postavil se na stanovisko, že smlouvy dodržeti nemůže, poněvadž poměry pracovní a mezdní a následkem toho i ceny jsou docela jiné, než byly v době uzavření smlouvy. K této námitce nelze ale přihlížeti. Žalovaný uzavřel smlouvu v roce 1917, tudíž v době, kdy válka již třetí rok trvala, kdy ceny všech věcí stále stoupaly a kdy tudíž žalovaný musel s tím počítati, že stoupnou i výrobní náklady jeho zboží. Bylo tedy jeho věcí, aby za účelem splnění uzavřené smlouvy si opatřil potřebné dříví v čas. Neučinil-li tak, zavinil sám, že splnění smlouvy jest po případě pro něho spojeno s újmou majetkovou a nemůže tedy případnou svou škodou nemožnost plnění odůvodniti. Ostatně ani netvrdí, že škoda by byla tak veliká, že by splnění smlouvy znamenalo jeho hospodářskou zkázu. Jest tudíž za to míti, že žalovaný byl s to, splniti smlouvu do 1. února 1919, a jelikož tak neučinil, jest do té doby s dodávkou v prodlení. V prvé stolici sice žalobkyně netvrdila, že v dopise ze dne 24. prosince 1918 žalovanému zároveň oznámila, že žádá místo splnění smlouvy náhradu za nesplnění, nebylo toho ale také třeba. Neboť z dopisu žalovaného ze dne 2. ledna 1919 jest zjevno, že smlouvu splniti nechce, žalobkyně mu tudíž vůbec nemusela poskytnouti dodatečnou lhůtu ku splnění, poněvadž touto lhůtou má býti dána prodlévajícímu možnost, aby napravil, co promeškal, a jest bezúčelnou, pak-li je jisto, že prodlévající promeškané napravití nechce. Za toho stavu věci mohla žalobkyně i teprve v žalobě žalovanému platně oznámiti, že žádá místo splnění smlouvy náhradu pro nesplnění. Jsou tedy splněny všechny podmínky, za kterých kupující po prodávajícím podle zákona náhradu pro nesplnění smlouvy žádati může. Žalobkyně žádá škodu abstraktní, totiž rozdíl mezi průměrnou cenou smlouvenou 145 K za 1 m³ a cenou tržní ze dne 1. února 1919, která prý činila 248 K. Námitka žalovaného, že škodu by bylo lze počítati jen podle průměrné směrné ceny 165 K, která platila od 1. srpna 1918, poněvadž by žalobkyně do té doby byla obdržela celou dodávku, kdyby nebyla odmítla zásilky, po případě podle průměrných směrných cen 198 K, 188 K, platných od 1. srpna 1918, není opodstatněna. O tom, že žalobkyně je tím sama vinna, že do 1. srpna 1918 neobdržela celé dodávky, nemůže býti řeči, poněvadž právem zásilky odmítla, protože neodpovídaly smlouvě, což žalovaný ve svých dopisech ze dne 5. června a 13. června 1917 sám uznal. Ostatně by žalobkyně, kdyby byla sama zavinila, že nebylo všechno dodáno, neměla vůbec nároku na náhradu škody, nikoliv však jen nárok na náhradu menší. Ani k směrným cenám platným od 1. srpna 1918 nelze přihlížeti, poněvadž při známém stálém vzestupu cen lze pochybovati, zdali ceny v červenci 1918 ustanovené byly v únoru 1919 ještě přiměřenými. Naopak jest dokázáno dobrozdáním znalce, že 1. února 1919 byla tržní cena prken na bedny nejen značně vyšší než ceny směrné, nýbrž i značně vyšší než cena, podle které žalobkyně svou škodu účtuje.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné posouzení věci po stránce právní shledává dovolatel v otázce, zda nedodal zboží nezaviněně. V tom směru stačí poukázati na

správné odůvodnění rozsudku v odpor vzatého, jemuž vlastně dovolání ani neodporuje, připouštějíc správnost názoru soudu odvolacího; než přece míní dovolání, že nelze žalovaného odsouditi proto, že dodatečná lhůta odpůrcem mu do 1. února 1919 poskytnutá, nebyla přiměřená, neboť nebylo prý možno od prostředka prosince 1918 do konce ledna 1919 sedm vagonů řezaného dřeva vyrobiti a dodati. Tato námitka jest však bezpodstatná, neboť žalovaný — jak soud odvolací zjistil — ve svém dopise ze dne 2. ledna 1919, jenž jest odpovědí na dopis žalobkyně, v níž mu lhůta dodatečně do 1. února 1919 byla udělena, nepřiměřenost lhůty vůbec ani nevytýkal, nýbrž, jak z dopisu toho na jevo jde, splnění smlouvy vůbec odepřel s poukazem na stoupaní cen dříví a výrobních nákladů. Nepřichází tedy přiměřenost udělené lhůty vůbec v úvahu, to tím méně, když žalovaný ani po uplynutí lhůty té vůbec ničeho více nedodal. Nesprávné právní posouzení spatřuje dovolatel dále v tom, že odvolací soud při výpočtu abstraktní škody vzal za základ rozdíl mezi cenou kupní z roku 1917 a trhovou cenou v únoru 1919. Žalovaný míní, že mohl by přiznán býti toliko rozdíl mezi kupní cenou a trhovou cenou v červnu 1918 a odůvodňuje názor ten tvrzením, že vzhledem k dopisu žalobkyně ze dne 9. února 1918, jímž žalovanému byla poskytnuta dodatečná lhůta do 1. června 1918 (nikoliv 1. července 1918, jak dovolatel uvádí), došly vzájemné právní vztahy z původní smlouvy z dubna 1917 konsolidace, a tedy že již tehdy nastalo na straně žalovaného prodlení. Než i v té příčině jest poukázati k tomu, že, když marně prošla lhůta dodací 1. června 1918, žalobkyně, jak z korespondence na jevo jde, poskytla mlčky žalovanému lhůtu, uspokojivši se s jeho prohlášením v dopise ze dne 20. září 1918, že v září dodá 1—2 vagony a zbytek v říjnu a listopadu, kteréhož termínu však žalovaný zase nedodržel. Správně tedy vytkl již soud odvolací, že dopis ze dne 9. února 1918, v němž se žádá splnění do 1. června 1918, vůbec v úvahu přijíti nemůže, jest tedy žalovaný v prodlení od 1. února 1919, a plným právem proto za základ výpočtu abstraktní škody vzata průměrná cena dříví z února 1919. Poukazuje-li dovolatel k tomu, že by se žalobkyni tím dostalo nemírného zisku, poněvadž prý žalobkyně potřebovala dříví ku provedení vojensko-erárních dodávek již v roce 1917, kterážto potřeba prý »patrně« v únoru 1919 více nepozůstávala, nelze k této námitce hleděti, neboť tvrzení, že žalobkyně v únoru 1919 dříví »patrně« více nepotřebovala, jest jednak nepřípustná novota, jednak nemá v procesním materiálu nijaké opory, naopak ze skutkových zjištění soudu odvolacího, jímž dovolání neodporuje, jde na jevo, že žalobkyně jest povinna firmě, jež žalobkyni zhotovovala bedničky a k tomu účelu náhradou za nedodané jí desky, jež měl dodati žalovaný, si dřevo jinde opatřila, nahraditi dříví to.

Čís. 719.

Žaloba dle § 1425 obč. zák. jest žalobou určovací.

(Rozh. ze dne 19. října 1920, Rv II 200/20.)

Žalobkyně byla trestním rozsudkem okresního soudu odsouzena zaplatiti žalované na útratách 110 K 50 h a prostřednictvím svého právního zástupce platila tento svůj dluh před 20. březnem 1920 k rukám právního zástupce strany žalované v okolkovaných bankovkách. Leč právní zá-